

Sisällys

KIIITOKSET 8

LUKIJALLE 10

Taistelu vallasta: varjosta valoon 14

Julkinen kuva: porvari ja sosialisti samoissa saappaissa? 18

Arktinen Suomen tulevaisuuden suunnaksi 23

I Intohimo ja kutsumus 29

1. LAAJASTA HEIMOALUEESTA SUUR-SUOMEKSI 31

Alueelliseen heimoaatteeseen vihitty 32

Helsinki kasvaa kotipaikaksi 44

Pääkaupungin ruotsinkielistä eliittiä vastaan 49

2. HISTORIATIEOTOISUUDEN KANSALLINEN RAKENTAJA 61

Tutkija hakee paikkaansa yhteiskunnasta 62

Tietokirjailija, opettaja ja loistoisä 79

Historia arjen kokemusten osaksi ja julistavan politiikan perustaksi 82

3. SNELLMANIN JA RATZELIN JALANJÄLJILTÄ AMMATTIPOLIITIKOKSI 94

Täsmentyvä kansallisuus- ja valtionäkemys 95

Kjellén innostaa Voionmaata 105

Monet Suur-Suomet 111

Voionmaa piirtää karttaa vallankumouksellisille 124

II Odotus ja voitto 143

4. TARTON RAUHANPROSESSI: POLIITTINEN TULIKASTE 145

Ristiriitaisin tuntein Viroon 146

Suomi liittyy kapinallaan maailmansotaan 152

”Ne on oikein ihmisiä...” 163

5. KORTIT PÖYDÄLLE, ALUEET JAKOON 168

Venäläisten tavoitteena taloudelliset edut 168

Voionmaa piirtää rajoja uusiksi 179

Neuvottelija pitkitetään tahallaan 182
Elokuun käänne: Petsamo vai Karjalankannas? 187

6. MATKA PIETARIIN JA MOSKOVAAN 205
Tarton päättäjäiset 205
Kuoleman ja elämän maa 214

III Pelko ja ahdistus 229

7. SOTA ALKAA HUHTIKUUSSA 1938 231
Voionmaa auttaa Jartsevia 232
Peli kovenee, Mannerheim taipuu, hallitus ei 242
Sdp hioo puolustusohjelmaansa 249
Pieni mies mustissa saappaissaan 255
Kannas uhrataan? 261

8. SUOMI OSANA LÄNSIVALTOJEN ARKTISTA SUUNNITELMAA 270
Taistelujen alkaminen lyö rauhanmiehen polvilleen 271
Kansanhallitus rakentaa Suur-Suomea 278
Länsiapua, mutta vain pohjoiseen 285
Kuoleman viivat vihreällä kartalla 297
Vanhat herrat Moskovassa 311

IV Epätoivo ja häpeä 325

9. SAKSALAISTA IMPERIALISMIA VASTAAN 327
Hitlerin Lappi Narvikista Kantalahteen 328
Saksalaissotilaat ryhmittyvät Lapin rajoille 345
"Arpa on heitetty: olemme akselivaltio" 355
Kansanvallan tuho ja hakaristiretki 362
Kuola Suomelle, kuolema Leningradille 366
Sittenkin Suomelle luonnolliset rajat? 373

10. PETTYMYKSIÄ JA KIRISTYVÄ SUHDE TANNERIIN 384
Sdp kuilun partaalla 385
Sisällissodan uhka ja kevään 1944 hapuileva sotapolitiikka 397
Vaikea rauha sairastuttaa poliitikkoja 415
Tanner tuomiolle 424

Sdp:n johto tyrmää sotapolitiikan kritiikin 440
Kasvonsa menettänyt Suomi häpeäpuussa Pariisissa 448

LOPUKSI: HISTORIALLISEN GEOPOLITIIKAN URANUURTAJA 455
Jäähvyäiset ja perinnön vaaliminen 456
Kansallinen kartanpiirtäjä ja epävakaa tasavallan poliitikko 471

Lähteet 481

Kartat:

Voionmaan Suur-Suomi 114

Suomen arktinen alueliitos 1920 201

Rajansiirtoesityksiä Kannaksen raja-alueella 1939 265

Suomen kansanhallituksen Suur-Suomi 1939 310

Suomen arktisen alueen laajennussuunnitelma Pohjois-Norjaan 1940 333

Eräs suunnitelma 'Saksan Lapin' alueesta 1940 334

Summary 502

Henkilöhakemisto 510